

با توجه به اینکه آیین پارتیان (اشکانیان) مذهب هم‌ر بوده است و سنگسر نیز در محدوده اولیه آنان به ویژه نزدیک به هکاتم پیلوس (شهر صد دروازه) پایتخت اشکانیان قرار داشته و در قرن‌های بعد با ظهور آیین‌های دیگر به علت دور بودن از جاده اصلی و واقع بودن در محدوده کوهپایه آثار آن در آداب و رسوم و نام‌های مردم سنگسر باقی مانده است که دلایل آن به شرح زیر بیان می‌گردد.

1- درگاه‌نمای سنگسری دو بار با نام خدای ایران باستان بر می‌خوریم یکی به صورت «ورمز» که نخستین روز هر ماه و به نام اهورامزداست و دیگری «دم» ماه دی است و در بندهشن آمده که «دی» خود شکل دیگری از نام اهورامزدا می‌باشد که خدای هستی آفرین است. نام سه امشاسپند یعنی خرداد و مرداد و شهریور در سه ماه به صورت «اوریا» و مرداله م و نام سه ایزد یعنی تیر (تیشتر) و مهر و آبان در سه ماه سنگسری یعنی تیره م و میرونه م و آونه م در ردیف ماه‌های سنگسری قرار دارد. این سه ایزد نیز در بندهشن در شمار امشاسپندان ذکر شده اند یعنی مقدسان همه زمان‌ها. نشان دیگر ایزد مهر در سنگسر در نام زنان بر جای و آن نام زیبایی سنگسری «مهر گیم» است که به معنی «مهر آسا» است. از بهمن امشاسفند که فرو نشاننده خشم و مروج صلح و آشتی بود تنها نشانی در نام زنان سنگسری به صورت «بهمننا» باقی است که از نام‌های باستانی سنگسری‌ها و در قدمت مانند «مهرگیم» است. (البته نام بهمن را برای مردان در سال‌های اخیر برگزیده اند.)

2- از جشن‌های قدیم نوروز که آغاز سال و جشن فرودگان نیز بوده، و جشن تیرگان که همچنان در سیزدهم «تیره م» یا تیر ماه سنگسری واقع می‌شود در تقویم سنگسری و میان سنگسری‌ها جای خاص دارند.

3- بقایای معبد کوچک آناهیتا در سنگسر. نام کامل این ایزد (اردوی سورناهیت) مرکب از سه جزء: (ارد) به معنی «پلک و نالوده» که روی هم به معنی «بالنده توانای پلک» است. از پرستش آناهیت برای نخستین بار در زمان پادشاهی اردشیر دوم هخامنشی (359-404 پیش از میلاد) دو سند به جای مانده که یکی در شوش و دیگری در همدان کشف شده است. اردشیر در کتیبه شوش می گوید: (... به درخواست اهورامزدا و آناهیت و میترا من دوباره این ایوان را ساختم. می خواهم که اهورامزدا و آناهیت و میترا در پناه خود گرفته از هر کینه و دشمنی نگاهداری نمایند و آنچه من ساختم ویران نسازند و آسیب نرسانند).

کتیبه همدان نیز که درباره بنائی است تقریباً به همین مضمون می باشد.

بعدها پرستش آناهیتا همراه شد با ساختمان آتشکده ها و معابری به نام او و چون عنوان نگهبانی آب های روی زمین را داشت پرستشگاه های او روی چشمه های آب بنا م می شد که آثار آن در گوشه و کنار کشور ایران دیده می شود. یکی از آن پرستشگاه ها روی چشمه ای در «راه بند» سنگسر بنا شده و بنا به اظهار شادروان چراغعلی اعظمی سنگسری پژوهشگر این منطقه تا حدود پنجاه سال پیش آثاری از آن برجای ب.ده و در سال 1326 خورشیدی به شرح زیر مورد مطالعه وی قرار گرفته است:

از آن پرستشگاه تنها در و دیوار به هم پیوسته در حد شرقی و جنوبی چشمه ای که از زمین می جوشید با این مشخصات در قسمت غربی محل چشمه های راه بند باقی بود:

دیوار شرقی به ارتفاع تقریباً 90/1 متر و طول 5/2 متر بود. در وسط این دیوار در ارتفاع تقریباً 50/1 متر طاقچه ای به عمق تقریبی ده سانتی متر و طول قاعده نیم متر وجود داشت.

دیوار جنوبی به همین ارتفاع امّا طول تقریبی آن 90/1 متر بود و طاقچه نداشت و در آن شکستگی پیدا شده بود.

جنس مصالح از ساروج و بسیار محکم و نوعی بود که تشخیص آن با پایه سنگی بزرگ که بر آن قرار داشت غیر ممکن می نمود. از شکل طاقچه و نوع مصالح به نظر می آمد که از آثار دوره های کهن است.

4- واژه های مذهبی _ پاره ای از واژه های سنگسری حکایت از اعتقادات و اعمال مذهبی زردشتی در قدیم المایام دارد. از آن جمله اند :

شوی _ پیرهن مقدس، سدره = شپیک ستره _ سدره یا همان پیرهن مقدس. زناغر _ مقدار کم اهمیت، تنافور. فتات _ کاملاً شسته شده ، پاتیاب شستشوی همراه با او را دیاتطهیر مذهبی.

جاجسته که به پهلوئی گجستک به معنی ملعون است که بیشتر همراه با نام اسکندر و افراسیاب و اهریمن و غیره است.

گوراسکا _ دخمه و سوراخ مخوف، گراستیک _ سوراخ اهریمنی.

5- پاره ای اصطلاحات و رسوم سنگسری ها نیز حکایت از اعتقادات کهن ملّی دارد، مانند : قسم خوردن به «سویی چراغ» یا سوگند خوردن به «اجاق گرم» یا خاموش نکردن چراغی که شب عید نوروز روشن می کنند تا اینکه خود با تمام شدن سوخت خود به خود خاموش گردد.

برافروختن بوته های هیزم و پرتاب آن به بام ها.

هنگام در گذشت اشخاص تا سه روز آتش افروختن.

در (صد در نثر) که احکام مذهبی زردشتی در آن درج است، چنین آمده :

« اینکه چون کسی از دنیا بشود در آن سه روز جهد باید کردن تا پیوسته پشت سروش می کنند و آتش می افروزند و اوستا می خوانند. چه روان سه روز در این دنیا می باشد» یا پختن گولاچ در پایان سال که همان «درون» است که در ایران قدیم آن را به یاد درگذشتگان از آرد گندم و روغن درست می کردند و در سنگسر این نان را در پایان سال در هر خانه ای می پزند.

6- اعتقاد راجع به ستارگان - سنگسری ها معتقدند که هر شخصی را ستاره ای است که با مرگ او افول می کند و حرکت سریع شهاب ها که شب ها در آسمان بی ابر رویت می شود دلیل بر وفات مردم در گوشه و کنار دنیا می دانند.

در کتاب پهلوی «مینو خرد» نیز در بخشی از پاسخ به سئوال چهل ونهم چنین آمده است : (ترجمه فارسی) «بقیه اختران بی حساب و شمار که پیدا هستند فروهر ساکنان گیتی گفته شده اند».

و در دنباله آن هم چنین آمده اند :

«چه همه دام و دهش دادار او هر مزد به گیتی داد چه زائیدنی اند، چه روئیدنی اند، هر تنی را، هم گهر فروهری پیداست».

Tags: [در](#) , [از](#) , [به](#) , [یا](#) , [ها](#) , [که](#) , [است](#) , [آن](#) , [را](#) , [این](#) , [نام](#) , [سه](#) , [های](#) , [سنگسری](#) , [می](#)

Share: